

UP Board Solutions for Class 8 Sanskrit Chapter 1 आश्रमः

अभ्यासः

प्रश्न 2.

एकपदेन उत्तरत-

(क) आश्रमस्य समीपे का नदी प्रवहति?

उत्तर

गोमती नदी

(ख) काले काले कः वर्षति स्मः ?

उत्तर

मेघः

(ग) वृक्षेषु कस्य कूर्दनम् आनन्दं ददाति?

उत्तर

वानरस्य

(घ) आश्रमे भेदभावं विना के निवसन्ति?

उत्तर

छात्राः

प्रश्न 3.

प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत

(क) आश्रमे स्वच्छन्द के के विचरन्ति?

उत्तर

धेनवः, बलिवर्दाः, अश्वाः, अन्ये च।

(ख) स्वास्थ्यसंवर्धनाय आश्रमे किं किं भवति ?

उत्तर

नाना विधानाः व्यायामाः।

(ग) छात्राणां कृते आश्रमे के के नियमाः आसन् ?

उत्तर

छात्राणां कृते एते नियमाः आसन्- प्रातः सूर्योदयात् पूर्वम् उत्थातव्यम्, नद्यां स्नानं कर्तव्यम्, सन्ध्या वन्दनं करणीयम्, ईश्वरः नमनीयः सहैव खादनीयं ततः पठनाय कक्षायां गन्तव्यम् । एतान् आश्रमनियमान् सर्वे छात्रीः सम्यक् प्रत्यापालयन्।

(घ) आश्रमः किं किं शिक्षयति?

उत्तर

आश्रमः त्याग, तपस्या, परोपकार, उदारतां च शिक्षयति ।

प्रश्न 4.

उचित मेलनं कृत्वा लिखत (मिलान करके)

उत्तर

‘क’	‘ख’
सूर्योदयपूर्वम्	उत्थातव्यम्
स्नानम्	कर्तव्यम्
सहैव	खादनीयम्
पठनाय कक्षायाम्	गन्तव्यम्

प्रश्न 5.

अधोलिखित पदानां सन्धि-विच्छेदं कुरुत (करके)

उत्तर

विरोधं विहाय	=	विरोधं	+	विहाय
प्राचीनं तीर्थस्थलम्	=	प्राचीनं	+	तीर्थ + स्थलम्
पक्षिणश्च	=	पक्षिणः	+	च
छात्राश्च	=	छात्राः	+	च

प्रश्न 6.

उदाहरणानुसारं पदरचनां कुरुत (रचना करके)

उत्तर

अपश्यत्	पश्यति स्म
अलिखत्	लिखति स्म
अपिबत्	पिबति स्म
अगच्छत्	गच्छति स्म

प्रश्न 7.

विचिन्त्य उत्तराणि लिखत-

(क) फलदायकानां पञ्चवृक्षाणां नामानि लिखत।

उत्तर

आम्रम्, पनसः, पेरुवृक्षाः, कदली, नारिकेलः।

(ख) अनुस्वारसन्धियुक्तानि पञ्चवाक्यानि लिखत।।

उत्तर

1. अस्माकं प्रदेशस्य सीतापुरजनपदे नैमिषारण्यं प्राचीनं तीर्थस्थलम् अतीव प्रसिद्धम् अस्ति। तत्र पुरा काले एकस्मिन् आश्रमे ऋषयः मुनयः गुरवः कवयः छात्राश्च निवसन्ति स्म।
2. आश्रमस्य विशाले परिसरे अश्वत्थ-वट-निम्बाशोक-वृक्षाणां गहना छाया परिव्याप्तासीत्। तत्र फलशालिनः आम्राऽऽमलक-पनस-पेरुवृक्षाः अपि विपुलाः आसन्।।
3. एभिः वृक्षैः तत्र पर्यावरणम् अत्यन्तं शुद्धमासीत्, येन शीतलाः वायवः मन्द-मन्दं निरन्तरं वहन्ति स्म, काले-काले च मेघः वर्षति स्म। इदानीमपि तस्मिन् आश्रमे धेनवः बलीवर्दाः अश्वाः अन्ये च पशवः स्वच्छन्दं चरन्ति।

4. वृक्षेषु कपीनां कूर्दनम्, चटकानां कूजनम् मयूराणां नर्तनम् दशकिंभ्यः आनन्दं ददति। तस्याश्रमस्य सपीपे गोमती नदी प्रवहति। तस्याः निर्मलं जलं सर्वे आश्रमवासिनः पिबन्ति स्म। आश्रमे पशवः पक्षिणश्च विरोधं विहाय एकस्मिन् घट्टे पानीयम् पिबन्ति स्म, एकत्र वसन्ति स्म, तत्रैव खादन्ति स्म च।
5. तस्मिन् आश्रमे पाठशालायां बालकाः बालिकाश्च सहैवापठन्।

(ग) जीवने वृक्षाणाम् उपयोगं लिखत।

उत्तर

जीवने वृक्षाणां बहु उपयोगं अस्ति। एभिः विना जीवनः असम्भवः। वृक्षैः पर्यावरणं रक्षितम्। पर्यावरणेन सृष्टिं रक्षितम्। सृष्ट्याः पृथिवी रक्षिता।।